

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Høring - forslag om endring i finanseringsansvaret for opplæring i barneverninstitusjoner - opplæringsloven § 13-2

Vi viser til høringsbrev av 06.07.07.

Vestfold fylkeskommune har følgende kommentarer til forslag om lovendring.

Pkt. 2: Bakgrunn for forslag til ny lovendring

Lovforslaget gjelder endring i finansieringsansvaret i barneverninstitusjoner, siden det er her de uheldige virkningene av ulikheter mellom fylkene er størst. Dette er Vestfold fylkeskommune enig i. Men fylkeskommunen mener at den samme refusjonsordningen bør gjøres gjeldende for både elever som bor i barneverninstitusjon og i helseinstitusjoner (§§ 13 – 2 og 13 – 3a).

En forutsetning for at samme refusjonsordning skal gjelde opplæring i helseinstitusjoner (§ 13 – 3a) er imidlertid at opplæringsrettigheter og ansvarsforhold for voksne pasienter i helseinstitusjoner (sykehus, psykiatriske institusjoner, rusinstitusjoner) avklares. Det er behov for klargjøring av innholdet i opplæringsretten, og avgrensning til behandling og ulike treningsopplegg tilknyttet denne, samt ulike former for miljøarbeid.

Pkt 4: Forslag til lovendring i opplæringsloven § 13 – 2

Departementet foreslår at institusjonsfylkeskommunens ansvar opprettholdes, også når det gjelder barn og unge fra andre fylker (ot prp 59). For å få en rettferdig fordeling av de økonomiske kostnadene, spesielt i forbindelse med de private barneverninstitusjonene, foreslår departementet at fylkeskommunen der institusjonen ligger får rett til refusjon for utgifter til opplæring fra hjemfylkeskommunen.

Vestfold fylkeskommune ser det som et overordnet prinsipp at det forvaltningsnivået som har det generelle ansvaret for henholdsvis grunnskole og videregående opplæring, har ansvaret for opplæringen uavhengig av hvor opplæringen gis. Det vil si at kommunene har ansvaret for grunnskoleopplæringen og at fylkeskommunene har ansvar for videregående opplæring. Slik det er for alle andre elever så mener en at dette best vil kunne ivareta den enkelte elevs opplæring, og sikre elevenes rettigheter etter opplæringsloven, også når de får et (midlertidig) opphold i barneverninstitusjon. I likhet med flertallet av fylkeskommunene, var dette Vestfold fylkeskommunes standpunkt i høring (departementets brev av 09.11.2005) om forslag til endringer i opplæringsloven om dette feltet, presentert med 6 ulike modeller.

Det er viktig med helhetlig planlegging og kontinuitet i opplæringen, og især når barn og unge i perioder får et opphold i en barneverninstitusjon. Dette vil best kunne ivaretas av bostedskommunen (grunnskole) og bostedsfylkeskommunen (videregående opplæring). En slik ordning vil også være innenfor systemet for rammefinansiering av kommunesektoren, og langt ryddigere, mindre byråkratisk og med færre instanser involvert enn dagens ordning og foreslåtte lovendring innebærer. Alternativt bør det være staten ved barnevernmyndighetene, som allerede er ansvarlig for tiltak, omsorg og plassering, som ivaretar opplæringen for de barn og unge som

plasseres i institusjon. At det er det samme forvaltningsnivå som er ansvarlig for både barnevernsplasseringen og opplæringen, var nettopp argumentasjonen for at grunnskoleopplæringen ble overført fra kommunene til fylkeskommunene i 1991.

Dersom det likevel blir slik at grunnskoleopplæring fortsatt skal være et fylkeskommunalt ansvar for de som befinner seg i barneverninstitusjon, vil Vestfold fylkeskommune støtte departementets forslag om at det økonomiske ansvaret for opplæring av barn og unge som bor i barneverninstitusjon plasseres i elevens hjemfylkeskommune.

Departementet foreslår at institusjonsfylket får rett til refusjon av utgifter til opplæringen. Vestfold fylkeskommune støtter dette forslaget under forutsetning av at refusjonen gjenspeiler de faktiske kostnadene for elevene. Flertallet av elevene i barneverninstitusjoner har omfattende behov for tilrettelegging og spesialundervisning, noe som kan være svært kostnadskrevenne.

Dersom valget faller på å fastsette satser for opplæringen, foreslår Vestfold fylkeskommune at det fastsettes en grunnsats for ordinær opplæring. I tillegg til denne fastsettes det fire ulike satser for tilpasning av opplæringen, ulik tilrettelegging og/eller spesialundervisning. Lav, middels, høy og ekstra høy sats. Satsene skal gjenspeile elevenes behov alt fra mindre tilrettelegging (lav) og til en fullstendig individuelt tilpasset opplæring (ekstra høy).

Når det gjelder en eventuell refusjonsordning og satser, er det imidlertid en rekke uklare forhold om ansvarsforhold og oppgaver, mellom de ulike forvaltningsnivå og etater.

Uavhengig av finansieringsansvaret og den foreslåtte refusjonsordningen, så er dagens ordning med institusjonsfylkeskommunen som opplæringsansvarlig istedenfor hjemfylkeskommunen, meget uheldig for de barn og unge som plasseres i barneverninstitusjon. Det er ingen en instans som har det juridiske ansvaret for opplæringen, og som kan ivareta planlegging, gjennomføring og oppfølging over tid. Opplæringsansvaret vil ligge hos den fylkeskommune hvor eleven til enhver tid blir plassert. Med det lovforslag som nå foreligger, synes rettsikkerheten til barn og unge å bli ytterligere svekket. Man kan bli spørre om hvem skal behandle en klage fra en klient i barnevernet som mener å ha hatt en ødelagt skolegang?

Vestfold fylkeskommune forutsetter at hele dette området, undervisning/spesialundervisning for barn, unge og voksne som får et opphold i helse- eller barneverninstitusjon, blir gjennomgått i det utvalget som er nylig oppnevnt av Kunnskapsdepartementet, og som skal se nærmere på spesialundervisningen og det statlige spesialpedagogiske støttesystemet. Av mandatet fremgår det blant annet at: *"..utvalget skal bygge på de overordnede prinsippene om retten til tilpasset og likeverdig opplæring i en inkluderende skole for alle, samt prinsippet om universell utforming...legge frem konkrete forslag til bedre organisering og effektiv ressursbruk for en fremtidig helhetlig tiltakskjede for barn, unge og voksne med behov for spesialpedagogisk hjelp. Forslaget må omfatte: ansvars-, oppgave- og rollefordeling for de ulike instanser på de ulike nivåer..."*

Oppsummering:

- Vestfold fylkeskommune mener primært at det forvaltningsnivå som har det generelle ansvaret for hhv grunnskole (kommune) og videregående opplæring (fylkeskommune), best vil kunne ivareta den enkelte elevs opplæring. Dette vil sikre elevenes rettigheter etter opplæringsloven, samt ivareta behovet for helhetlig ansvar, planlegging og kontinuitet i opplæringen, samt likeverdig behandling. Alternativt bør staten ved barnevernmyndighetene ha dette ansvaret.
- Dersom dagens ordning blir opprettholdt, med fylkeskommunen som ansvarlig for grunnskole og videregående opplæring for elever i barneverninstitusjoner, støtter Vestfold

fylkeskommune forslaget om at det økonomiske ansvaret plasseres i hjemfylkeskommunen. Det pekes imidlertid på de uheldige konsekvenser av å plassere det faglige og juridiske ansvaret for opplæringen hos institusjonsfylkeskommunen. Noe som medfører at ingen fylkeskommune vil ha helhetlig ansvar for opplæringen, da opplæringsansvaret vil ligge hos den fylkeskommunen hvor eleven til enhver tid oppholder seg.

- Dersom det blir fastsatt satser er det viktig at det fastsettes en grunnsats for ordinær opplæring, og i tillegg 4 satser for ulik tilrettelegging, tilpasning og/eller spesialundervisning. De fire satsene bør være: lav, middels, høy og ekstra høy.
- Både lovendringen i Ot prp 59 og det forslag som departementet her foreslår, vil kunne bidra til å svekke barn og unges rettigheter, samt øke kompleksitet, byråkrati og uro rundt saksbehandlingen.
- Det pekes på at Kunnskapsdepartementet har nylig nedsatt et utvalg for å se nærmere på spesialundervisningen og det spesialpedagogiske støttesystemet. Da de langt fleste barn, unge og voksne som plasseres i barneverninstitusjon, har behov for spesialundervisning og ulike tilrettelagte tiltak, så forutsettes det at situasjonen for disse elevene også blir gjennomgått.

Med hilsen

Thorbjørn Nygaard
Ass direktør

Erla Hrønn Jonsdottir
rådgiver